

ri [docs. Ss. xiv i xv, *DAG*, *AlcM*], del ll. *brevarium* [cn cast. ja 1112]. *Abreujar* [Jaume I, *Cròn.*, 414: «per *abreujar* les noves, que serien longues de recomptar»], del ll. *ABBREVIARE* id.; encara que no presa del cast. *abreviar* [S. XIII], la forma *abreviar* en català és un llatíisme més o menys afavorit, en temps moderns, per la influència castellana;³ *abreujament*; en forma sàvia *abreviatura* [-adura, mall. 1840, *DFiguera*, i -adura cast., c. 1495, *Nubr.*], antigament en cat. (i ara encara) més aviat es deia *abreviacions* («lo qui usa de *abreviacions*: notarius», 1575, *OPou*, *ThPu.*, 183]; *abreujador*.

CRP.: *Breument* [Jaume I]. *Brevifoliat*. *Breviloqui* [S. XIV, Eiximenis, Joan de Galles, *NCL.*], ll. *breviloquium*.

¹ «Era grande el regocijo --- pero en breve toda aquella alegría se desvaneció», Mariana, *Hist. Esp.*, 10.8 (Rivad. xxx, 316a). — ² La forma val. *brevi*, *DAG*, deu haver-se d'accentuar *brevi*, derivat, tenint en compte el derivat *brevinet*. — ³ En els últims decennis es marca una reacció. És possible que acabí per establir-se una útil distinció sinonímica, en el sentit d'afectar *abreviar* als usos gramaticals i gràfics: 'escriure amb abreviatura'. En una cançó popular recollida per Milà, no és gens segur que aquest no vagi interpretar malament *abreuiar* (= *abreujar*), grafia usada allí en el sentit de 'tirar al dret en un casament, forçant-lo': «la culpa és vostra, com no ho *abreviam*; / jo ja ho *abreviaria* si vós llicència 'm dau», 298B12. Insegur no tenint notícia de com ho recollí Milà, però suggerit per la prosòdia del vers.

BRÈVOL, adjectiu dialectal amb el sentit de 'fràgil, tendre', d'origen incert, potser alteració de l'antic i clàssic *frèvol* 'dèbil', segurament per influència d'un adjectiu més o menys sinònim; si bé no està ben aclarit que no pugui ser un vell adjectiu pre-romà o germànic. □ 1.ª *doc.*: 1803, *Belv.*; potser ja un cop, c. 1390.

«Endeble, quebradizo», *Belv.*; «fàcil de trencarse; endeble, quebradizo, quebrajoso», *Lab.*, 1839. El *Torcimany* de L. d'Aversó dona un femení *brevola* com a exemple de la rara categoria dels mots esdrúixols (254.4) i com a rima única de *frèvola*; no indica si és vocal oberta o tancada i, per desgràcia, no fent excepció ací a la norma de no donar definicions, quedem en dubte sobre la identitat del mot (no inclòs en el *Dicc. de Rims de Jaume Marc*), si bé no és fàcil que sigui altra cosa. El mot fa la seva aparició en literatura amb l'*Atlàntida*: «un bosc d'enceses armes ve a fendre's en son pit; / mes ell, com entre *brèvols* canyissos, s'hi obre via, / la clava de terrible maneig descarregant».¹

És una paraula especialment viva a les Illes: «panades que es fan a Mallorca a casi totes les cases el dissabte de Pasqua --- són una espècie de coques, cubertes de pasta fina, aont colguen una bona grapada de carn d'anyell --- hi posen saïm, oli i suc de taronja o llet, perquè sia *brèvola* (trencadissa) --- les couen

en el forn ---» (*AMAlcover*, *Vocab. del B. de Llana de Manacor*, *BDLC* vii, 55); «aquell terreny dins ses seves mans era més *brevol* que sa pasta de panada fina» (id., *BSAL* viii, 104). I en el mateix *Voc. del B. de Llana* precisa que la vocal és la *é* mallorquina, en parlar-nos del formatge *brèvol* (*BDLC* vii, 186; així de nou en el *BDLC* xi, 237). En canvi sembla que ho pronuncien amb *é* tancada a Menorca (*AlcM*), on Ruiz i Pablo l'usava figuradament parlant d'una xicoteta: «sap, senyor, que ho comença a esser tirosa, revel·lida i mala de roegar, madona! I això, senyor, deu esser més *brèvol* i més saborós que un melicotó an es punt» (*Novell. Men.*, 14). Les definicions del *DAG* coincideixen.

¹⁵ Sens dubte viu en algunes comarques del Continent, com ho indiquen *Belv.*, *Lab.* i *Verdaguer*; en tot cas em consta l'ús en alguns punts del català occidental: *brèvol* amb *é* tancada a les Borges d'Urgell (*Arqués*, *BDLC* vi, 40) i amb una variant sincopada tinc anotat *brèulo* (el vaig sentir: *és breulo 'és trencadís'* a Rialb de Noguera, 1958), *brèulo* a la Vall de Barravés (*BDC* vi, 36), amb una *ε* que no és de fiar essent notació de Mn. Grieria).

En la nota publicada sobre mots de dubtoses aparències germ. (1954, *EntreDL* iii, 48), escrivia jo d'aquestes formes: «tampoc no crec que, suposant que vinguin d'un antic **brègol*, amb el canvi fonètic *g > v*, fàcil davant *o* (**BRAGULARE > bruvolar*, en R. Lluïll [veg. *BRAOLAR*]), autoritzin a postular un gòtic ²⁰ **BRIKULS*,¹ derivat de *BRIKAN* 'trencar' (cf. angl. *mj.* i angl. mod. antiquat i dialectal *brickle* «liable to break, brittle»), almenys em sentiré escèptic mentre el mot no es trobi en català antic, i m'inclinaré amb Spitzer (*Lexik. a. d. Kat.*, p. 16, cf. *Mgn. aus d. rom. Phil.* iv, s. v.) a considerar-lo variant de *frèvol*; si bé no crec en un procés fonètic (*ablamar* i *aflamar* deuen ser dos mots diferents) sinó en la influència d'algun altre mot, potser *brusc*, que a la Vall d'Aran i al Cantal significa 'trencadís', cf. prov. alpí *brasc*, llgd. *bras-*⁴⁰ *que* «cassant, fragile; rabotteux, brusque» (*Chabrand*, *Arnaud-Morin*, *Sauvages*), Tarn *brouzesc* «cassant, fragile (bois); rude, sec (personne)» (*Couzinié*) i veg. *BRUSC*.

És encara la conjectura que sembla més prudent; amb mires al que deia de *doc. medieval*, certament no basta la dubtosa i isolada dada del *Torcimany* per invitar a revisar-la ni tampoc l'augment de la base dialectal; més aviat és el costat semàntic (*frèvol* i *brèvol* no són iguals en el sentit, que *brusc* ho hagi estat més, qui sap a on i no en tenim proves certes); sobretot caldria trobar formes amb -g- que fessin pensar més en el germànic.

Tanmateix també podria ser paraula pre-romana. En cèltic hi ha almenys *ky. briu* 'trencat', 'ferida', *briwo*⁵⁵ 'trencar, avariar', com a formes germanes del ll. *frivolus* 'fútil, fat', *fabā refriwa* 'fava molta, triturada', *friare* 'esbocinar, engrunar', *friabilis* 'porós'; paleosl. *britva* 'raor, navalla'; i, en formes més incompletes d'aquesta arrel, rus ant. *briti* 'afaitar', rus dial. *brid-kój* 'agut, gebrat', traci *βριλών* 'barber', lit. *brėžiu* 'jo